

ABSTRAKTY 2010r.

Nowa Biblioteka
2010, nr 1(6)

ABSTRAKTY

Sylwia Bem: *Katalog OPAC 2.0 i jego możliwości*

W artykule zaprezentowano nową generację katalogów bibliotecznych i ich możliwości. Po wprowadzeniu, obejmującym krótką historię katalogów bibliotecznych, następuje przegląd programów komercyjnych i typu *open source* umożliwiających nową prezentację zawartości katalogów OPAC. W podsumowaniu wypunktowano charakterystyczne cechy, które powinien posiadać współczesny katalog OPAC.

Małgorzata Caban: *Infonomika*

W ostatnich czasach pojawiło się wiele nowych dyscyplin naukowych, jedną z najnowszych jest infonomika, którą, na grunt nauki polskiej próbują wprowadzić, Janusz Czekaj, Marek Ćwiklicki i Hubert Obora. Przybliżenie tej problematyki naukowej i jej obszaru zainteresowań oraz skonfrontowanie ich z obszarami badawczymi informacji naukowej i ekonomiki informacji, pozwolą zastanowić się, czy rzeczywiście można mówić w tym przypadku o tworzeniu się nowej dyscypliny naukowej, różniącej się od tych, które już znamy, czy raczej jest ona ich wspólnym odłamem, łączącym w sobie pewien zakres każdej z nich.

Monika Jaremków, Ewa Rozkosz: *Selekcjonowanie informacji w procesie wyszukiwawczym*

Umiejętność selekcji informacji wpisuje się w zespół kompetencji informacyjnych, niezbędnych do poruszania się we współczesnym, zdominowanym przez technologie cyfrowe świecie. Z selekcją nierozzerwalnie związana jest umiejętność krytycznej oceny, a więc zdolność oszacowania wartości informacji, przy czym wartość mierzona jest stopniem relewancji, podobieństwem do informacji oczekiwanej. Użytkownik selekcjonując informacje, dokonuje wyboru za pomocą własnych, subiektywnych kryteriów. Czynność ta odbywa się z wykorzystaniem narzędzi informatycznych bądź manualnie. W artykule dokonano analizy procesu selekcji, który wspomaga działania użytkownika na różnych etapach wyszukiwania: wyboru systemu informacyjnego, wyboru metadanych, wyboru dokumentu. Wyróżniono atrybuty informacji, które mogą podlegać ocenie. Wskazano czynniki determinujące sposób przeprowadzania selekcji.

Dominika Paleczna: *Kompetentne „pokolenie cyfr”, czy generacja analfabetów informacyjnych? – edukacja informacyjna gimnazjalistów*

W artykule skupiono się na kompetencjach informacyjnych młodzieży gimnazjalnej (w wieku 13-16 lat) ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności korzystania z katalogów bibliotecznych oraz dokonano oceny sposobów nabywania tychże kompetencji przez uczniów. Przedstawione wyniki opracowano na podstawie badania ankietowego oraz zajęć bibliotecznych. Ankiety wypełniono w trzech placówkach: Centrali Miejskiej Biblioteki Publicznej w Jaworznie, Filii nr 5 Młodzieżowej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Katowicach oraz w Gimnazjum nr 4 w Jaworznie. W ostatnim z miejsc przeprowadzono również lekcje biblioteczne.

Oriana Reizes-Dzieduszycka: *Dostęp studentów informacji naukowej i bibliotekoznawstwa do wiedzy z zakresu ochrony własności intelektualnej*

W artykule przedstawiono zagadnienia dotyczące procesu kształcenia studentów kierunku *informacja naukowa i bibliotekoznawstwo* w polskich uniwersytetach z zakresu ochrony własności intelektualnej. Omówiono problematykę prawa własności intelektualnej w kontekście standardów kształcenia studentów *informacji naukowej*, zarówno na poziomie studiów pierwszego, jaki i drugiego stopnia.

Justyna Grzymała: *Thobela! Gdzie tu jest najbliższa biblioteka? Początki biblioteki dla dzieci niewidomych i niedowidzących w Siloe*

Republika Południowej Afryki jest krajem stosunkowo młodym. Kwestia dostępu do informacji została uregulowana dopiero w 1994 r., kiedy to przyjęta przez demokratyczny południowoafrykański parlament *Ustawa o Wspieraniu Dostępu do Informacji (Promotion of Access to Information Act)* i poprawki do niej stworzyły formalne podstawy do organizowania działalności bibliotecznej i zapewniania dostępu do informacji dla wszystkich obywateli.

Misja Św. Bernarda w Siloe powstała w 1954 r., od 2007 r. prowadzą ją polskie Siostry Franciszkańki Służebnice Krzyża. Opiekują się niewidomymi i niedowidzącymi dziećmi oraz prowadzą szkołę dla dzieci Bantu. W sierpniu 2009 r. trójka studentów warszawskiego bibliotekoznawstwa stanęła przed zadaniem zorganizowania tamże biblioteki. Zastali pomieszczenie pełne półek z książkami drukowanymi i braille'owskimi, zostawili strukturę biblioteczną. Borykając się z problemem dostępu do materiałów oraz brakiem profesjonalnego personelu stworzyli miejsce chętnie odwiedzane przez dzieci z Siloe. Zainicjowali powstanie Children Corner, Reading Space, Computer Space oraz Audio Space. Nauczyli czarne dzieci, że zdobywanie wiedzy i dostęp do informacji to umiejętności fundamentalne, niezbędne do tworzenia lepszego świata, ale jednocześnie mogące sprawiać niezwykłą frajdę. Stworzyli funkcjonalną, ale i profesjonalną bibliotekę dla niewidomych dzieci.

Anna Suchecka, Jagoda Szostak: *„Społeczeństwo młode duchem” – senior odbiorcą działalności kulturalno-oświatowej bibliotek publicznych*

Ukazano sylwetkę seniora jako odbiorcy aktywności kulturalnej bibliotek publicznych. Zaprezentowano cechy charakterystyczne dla tej grupy społecznej. Omówiono formy zajęć

adekwatnych do potrzeb osób starszych. Przedstawiono realia poznawania i wykorzystywania w życiu codziennym nowoczesnych narzędzi informatycznych przez seniorów. Podano przykłady placówek organizujących warsztaty, szkolenia i kursy mające na celu wprowadzenie ludzi starszych w środowisko Internetu. Potwierdzono założenie, że zaawansowany wiek nie jest ograniczeniem w korzystaniu z dóbr oferowanych współczesnemu społeczeństwu.

Łukasz Tomczyk: *Doświadczeni życiem – młodzi duchem. O e-aktywności seniorów w z informatyzowanym środowisku*

Artykuł ma na celu ukazanie złożonego zjawiska funkcjonowania polskich seniorów w społeczeństwie z informatyzowanym. Tekst przedstawia wybrane zagadnienia ukazujące przyczyny ograniczające ich aktywne e-uczestnictwo w korzystaniu z nowych mediów. Autor podkreśla zjawiska podziału społeczeństwa, wykluczenia cyfrowego oraz rozwiązań edukacyjnych w zakresie e-inkluzji. Uzupełnieniem rozważań są dane statystyczne na temat sytuacji osób w „złotym wieku” na tle rozwijającego się społeczeństwa z informatyzowanego, a także wyniki badań własnych autora.

Nowa Biblioteka
2010, nr 2(7)

ABSTRAKTY

Agnieszka Gorczyńska: *Żegota Paulego – dziewiętnastowieczny edytor, bibliotekarz. Stan badań i perspektywy badawcze*

W artykule zaprezentowano sylwetkę Żegoty Paulego - dziewiętnastowiecznego edytora, pisarza i tłumacza. Przedstawiono zarys biograficzny uczonego wraz z najważniejszymi pozycjami w jego dorobku literacko-wydawniczym. Scharakteryzowano polskie piśmiennictwo naukowe poświęcone osobie Paulego. Omówiono treść poszczególnych publikacji ukazujących się od końca XIX w. po czasy współczesne. Wskazano również postulaty badawcze możliwe do zrealizowania w przyszłości.

Agnieszka Bajor: *„Przegląd Piśmiennictwa o Książce” jako źródło informacji o bibliotekach szkolnych oraz publicznych dla dzieci i młodzieży (1955-1968)*

Przedstawiono „Przegląd Piśmiennictwa o Książce” jako jedno ze źródeł informacji o bibliotekach szkolnych oraz bibliotekach publicznych dla dzieci i młodzieży (1955-1968).

Skupiono się na ukazaniu zmian, jakie nastąpiły w metodyce pracy pedagogicznej. W latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XX w. nastąpiła ewolucja zadań bibliotek, które coraz częściej stawały się szkolnymi centrami informacji. W grupie wyselekcjonowanych na podstawie kwerendy źródłowej artykułów wydzielono następujące grupy tematyczne: funkcjonowanie bibliotek szkolnych, rola bibliotek szkolnych, podstawy prawne bibliotekarstwa szkolnego, zawód bibliotekarza szkolnego, współpraca bibliotek szkolnych z bibliotekami publicznymi, organizacja bibliotek publicznych dla dzieci i młodzieży.

Maciej Waltoś: *Problematyka książki na łamach „Życia Przemyskiego” i „Życia Podkarpackiego” w latach 1981-2009*

Praca przedstawia analizę problematyki książki na podstawie artykułów prasowych opublikowanych na łamach przemyskiego tygodnika „Życie Przemyskie” i „Życie Podkarpackie” w latach 1981-2009. Materiał badawczy liczy sto sześćdziesiąt pięć artykułów. Uwarunkowania teoretyczne problematyki książki obejmują zagadnienia: wydawnicze i edytorskie, księgarskie, biblioteczne oraz czytelnicze.

Urszula Osuch: *Działalność Towarzystwa National Geographic w Polsce*

W artykule przedstawiono działalność Towarzystwa National Geographic, które powstało w Stanach Zjednoczonych. Jego zasięg obejmujący liczne kraje świata, dotyczy także Polski. Seria „Na Krańce Świata” jest jednym z przedsięwzięć podjętych przez wydawnictwo G+J RBA, jako licencjodawcy National Geographic. Liczne tytuły wydane w cyklu obejmują zarówno pisarzy zagranicznych, jak i polskich. Publikacje z serii dostrzeżone zostają w konkursach literackich, którego przykładem jest omówienie Nagrody Bursztynowego Motyla im. Arkadego Fiedlera.

Honorata Zarębska: *Śmiałe pomysły Paula Otleta – belgijskiego naukowca, twórcy informacji naukowej*

Paul Otlet jest znany, przede wszystkim, jako współtwórca Międzynarodowego Instytutu Bibliograficznego oraz Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej, systemu powszechnie stosowanego w bibliotekach całego świata. Dorobek tego belgijskiego prawnika i zapalonego internacjonalisty jest jednak znacznie obszerniejszy, o czym współcześnie pamiętają chyba tylko bibliotekarze i informatolodzy. Około stu lat temu Otlet antycypował wiele idei, które są filarami współczesnego Internetu (takich jak hipertekst czy przestrzeń społeczna dokumentu). W swoim dziele *Traité de documentation. Le livre sur le livre. Théorie et pratique* (1934), będącym pierwszym nowoczesnym głosem w dyskusji nad problemami porządkowania informacji, sformułował on m.in. koncepcję dyscypliny naukowej o nazwie *dokumentacja* (dziś znanej jako *informacja naukowa*) oraz przedstawił niezwykle interesującą, a zarazem utopijną koncepcję zbudowania repozytorium całej ludzkiej wiedzy.

Anna Matysek: *Internet bez e-mail, WWW i przeglądarki? Działalność pionierów Internetu*

Artykuł ma na celu krótkie zaprezentowanie działalności osób, które znacząco wpłynęły na dzisiejszy kształt sieci Internet, projektując jedno z najpowszechniej używanych w sieci usług

i narzędzi, czyli e-mail, WWW oraz przeglądarkę internetową. Przedstawiono sylwetki Raya Tomlinsona, twórcy poczty e-mail, występującego z propozycją stosowania znaku „@” w adresie e-mailowym, Tima Bernersa-Lee, brytyjskiego informatyka, twórcy World Wide Web i języka HTML oraz Marca Andreessena, współtwórcy przeglądarek Mosaic i Netscape.

Agnieszka Bakalarz: *Historyczny papier drukowy i jego właściwości fizykochemiczne*

W czasie magazynowania i użytkowania papieru zachodzą zmiany jego właściwości fizycznych, chemicznych i mechanicznych, które określa się mianem procesu starzenia się, czyli skracania okresu trwałości. W procesie starzenia się papieru należy wyszczególnić dwa etapy:

- etap wytwarzania papieru (surowce użyte w produkcji);
- etap jego użytkowania (czynniki zewnętrzne).

Spośród czynników zewnętrznych, które oddziałują na proces naturalnego starzenia się papieru należy wymienić: tlen, ozon, wilgoć, smog i inne zanieczyszczenia atmosferyczne oraz światło i ciepło. Proces starzenia się papieru dotyczy reakcji, jakie zachodzą w samym materiale; efekty tych zmian można prześledzić poprzez oznaczenie właściwości fizycznych czy chemicznych.

New Library
2010, no. 2(7)

ABSTRACTS

Agnieszka Gorczyńska: *Żegota Pauli – the 19th Century Publisher and Librarian. The State of Research and Research Perspectives*

A profile of Żegota Pauli - editor, writer and translator from the 19th century is shown in the article. Included is a biography of the scientist with the most important samples of his literary and editorial work. The article characterises Polish scientific literature about Pauli. The content of publications coming out from the end of the 19th century until now is discussed. The research postulates feasible to fulfil in the future are indicated.

Agnieszka Bajor: *„Review of Book Literature” as an information source for school and public libraries for children and youth (1955-1968)*

“Review of Book Literature” is presented as one source of information about school and public libraries for children and young people (1955-1968). It concentrates on changes that followed in the methodology of pedagogical work between 1955 and 1968. During this period, the evolution of the tasks of these libraries followed – they largely became school information centres. It shows the group of articles selected by a source query. It has been divided into the following thematic groups: functioning of school libraries; the role of school libraries; legal bases of school librarianship; the school librarian profession; school and

public libraries cooperation and organization of public libraries for children and young people.

Maciej Waltoś: *General issues of a book on the pages of „Przemyśl Life” and „Subcarpatian Life” during years 1981-2009*

The paper presents an analysis of general issues surrounding a book based on newspaper articles published in the local weekly magazines "Przemyśl Life" and "Sub-carpatian Life" during years 1981-2009. The research material consists of 165 articles. Determinants of theoretical problems of producing a book include: editing and publishing, bookselling, librarians and readers.

Urszula Osuch: *The activity of the National Geographic Society in Poland*

The article outlines the activity of the National Geographic Society, both in the United States of America and in Poland. There are many products with the characteristic yellow frame: books, magazines, films, DVDs. Moreover, "Na Krańce Świata" is the book series printed in Poland. It includes not only foreign writers, but also Polish ones. Furthermore, books are awarded literary prizes such as Nagroda Bursztynowego Motyla.

Honorata Zarebska: *Brave ideas of Paul Otlet – Belgian scientist and information science originator*

Paul Otlet is especially known as a co-founder of the International Bibliographic Institute and Universal Decimal Classification – the system that is in widespread use in libraries around the world. This Belgian lawyer, who was also a zealous internationalist achieved a great deal more in his life. However presently, these accomplishments are known mostly to librarians and information-scientists. One hundred years ago, Paul Otlet anticipated many ideas, which today are the main pillars of the Internet (for example: hypertext, social space of document, etc). In his work called *Traité de documentation. Le livre sur le livre. Théorie et pratique*, which was the first modern voice to discuss the organisation and classification of human knowledge, he defined the conception of discipline called *documentation* – currently known as *information science*. In *Traité...* Paul Otlet showed himself as a visionary with his utopian conception of creating a complete repository of human knowledge.

Anna Matysek: *The Internet without e-mail, WWW and browser? The activity of Internet Pioneers*

The aim of the article is to present the influence of certain people on the current shape of the Internet by their creation of the most popular services and tools – e-mail, WWW and web browsers. Ray Tomlinson, who invented e-mail and suggested the use of the sign “@” in e-mail addresses, is presented. The second pioneer described is Tim Berners-Lee, a British programmer and creator of the World Wide Web and HTML language. The final person discussed is Marc Andreessen, who made significant contributions toward developing the web browsers Mosaic and Netscape.

During storage and use of paper, it changes physically, chemically and mechanically, which defines the process of aging, or shortening the length of life. The aging process of paper can be listed in two stages:

- stage of manufacture of paper (raw materials used in production);
- stage of use (external factors).

Among the external factors that act on the natural process of the aging of paper include: oxygen, ozone, humidity, smog and other atmospheric pollutants, light and heat. The aging of the paper is determined by the reaction occurring in the material. The effects of these changes can be traced by determining the physical or chemical properties.